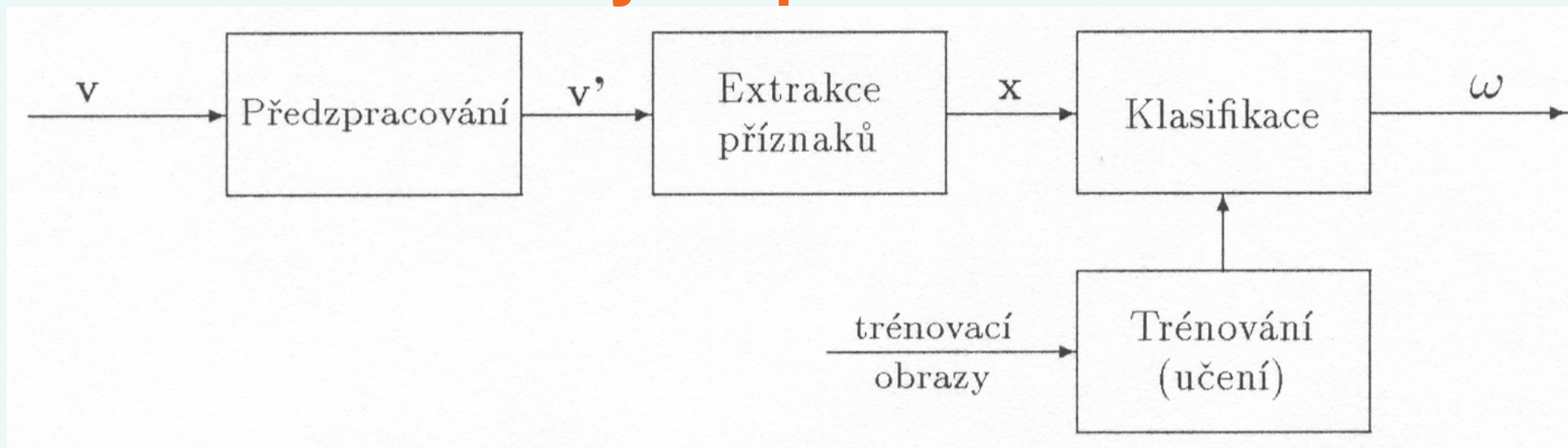

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Příznakové metody rozpoznávání

**Obrazy objektů reprezentovány vektory příznaků x ,
zařazování obrazů do tříd – klasifikace deterministickým nebo
stochastickým rozhodovacím pravidlem ve tvaru**

$$\omega = d(x) , \text{ resp. } \omega = d(x, q) ,$$

**kde x je klasifikovaný obraz objektu,
 q je vektor nastavení klasifikátoru.**

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Jako obraz (vektor příznaků) lze použít např.:

1. naměřené veličiny přímo,
2. spektrální koeficienty,
3. logaritmus kvadrátu spektra posloupnosti vzorků, např.
 $10 * \log |\mathbf{V}|^2$, kde $\mathbf{V}$ je Fourierův obraz vektoru $\mathbf{v}$,
4. histogram jednoho řádku snímku,
5. úhlové projekce (např. po 45 stupních) průsečíků průvodiče se sejmutým znakem,
6. řetězový kód středové osy podpisu,
7. ortogonální nebo biortogonální transformace signálů aj.

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Příznakové metody rozpoznávání dělíme na

1. „klasické“ statistické metody rozpoznávání, založené na použití tzv. diskriminačních funkcí (Fisher) nebo pravděpodobnostech příslušnosti ke klasifikačním třídám (Bayes) ;
2. metody založené na strojovém učení – učení z příkladů; rozlišujeme
  - učení s učitelem (supervised learning) nebo
  - učení bez učitele (unsupervised learning) ;
3. metody založené na použití umělých neuronových sítí, tzv. neuronové klasifikátory .

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Klasifikátor s diskriminační funkcí

Pro každou třídu definujeme takovou diskriminační funkci, aby pro všechny obrazy patřící do r -té klasifikační třídy platilo

$$g_r(x) > g_s(x) \quad | \quad r \in \langle 1, R \rangle, \quad s = 1, \dots, R, \quad r \neq s.$$

Rozhodovací pravidlo pak nabývá tvaru

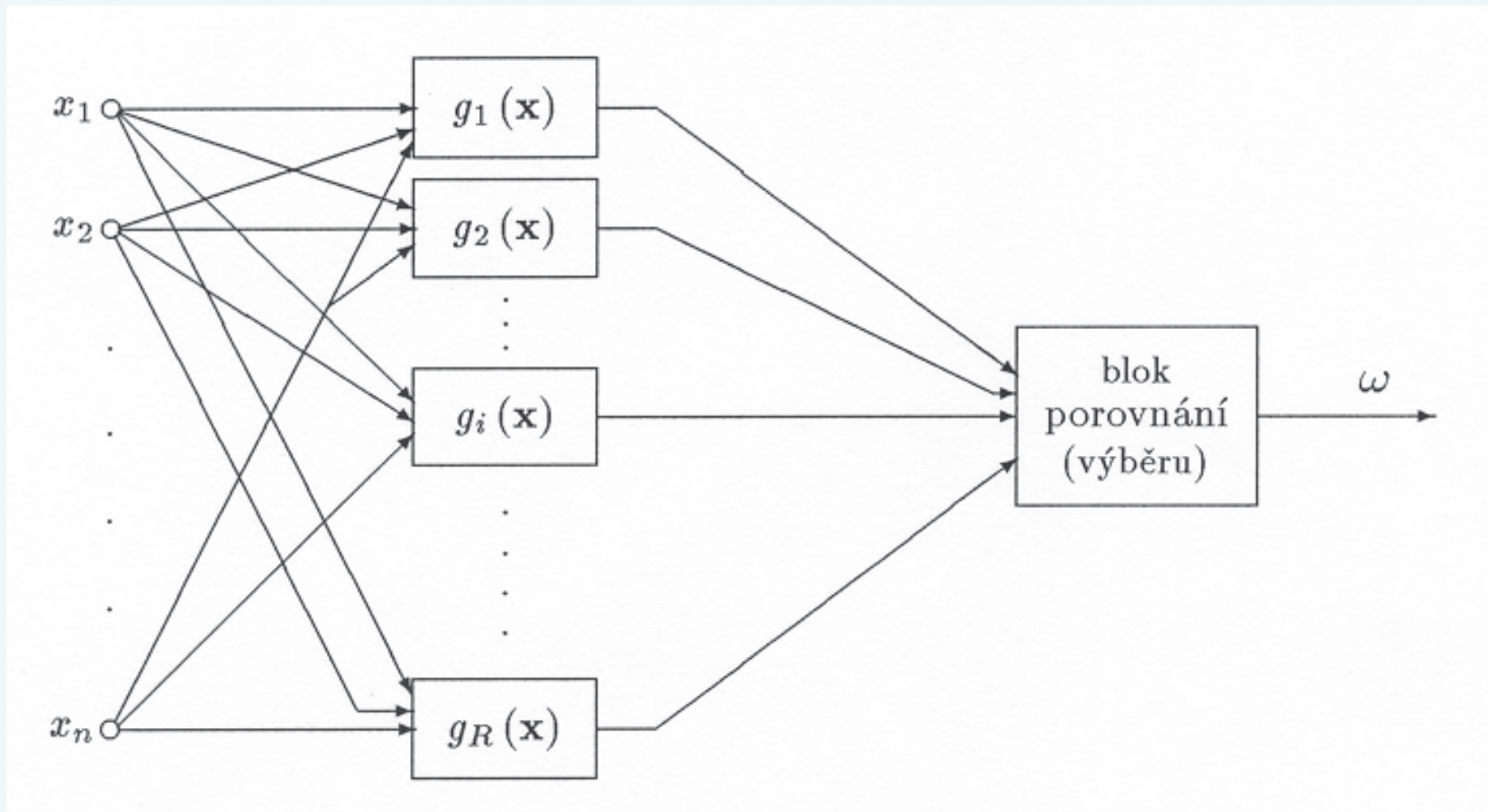
$$\omega_r = \max (g_s(x)), \quad s = 1, \dots, R$$

a rovnice rozdělujících nadploch určíme řešením soustavy rovnic

$$g_r(x) - g_s(x) = 0 \quad | \quad r, s = 1, \dots, R, \quad r \neq s.$$

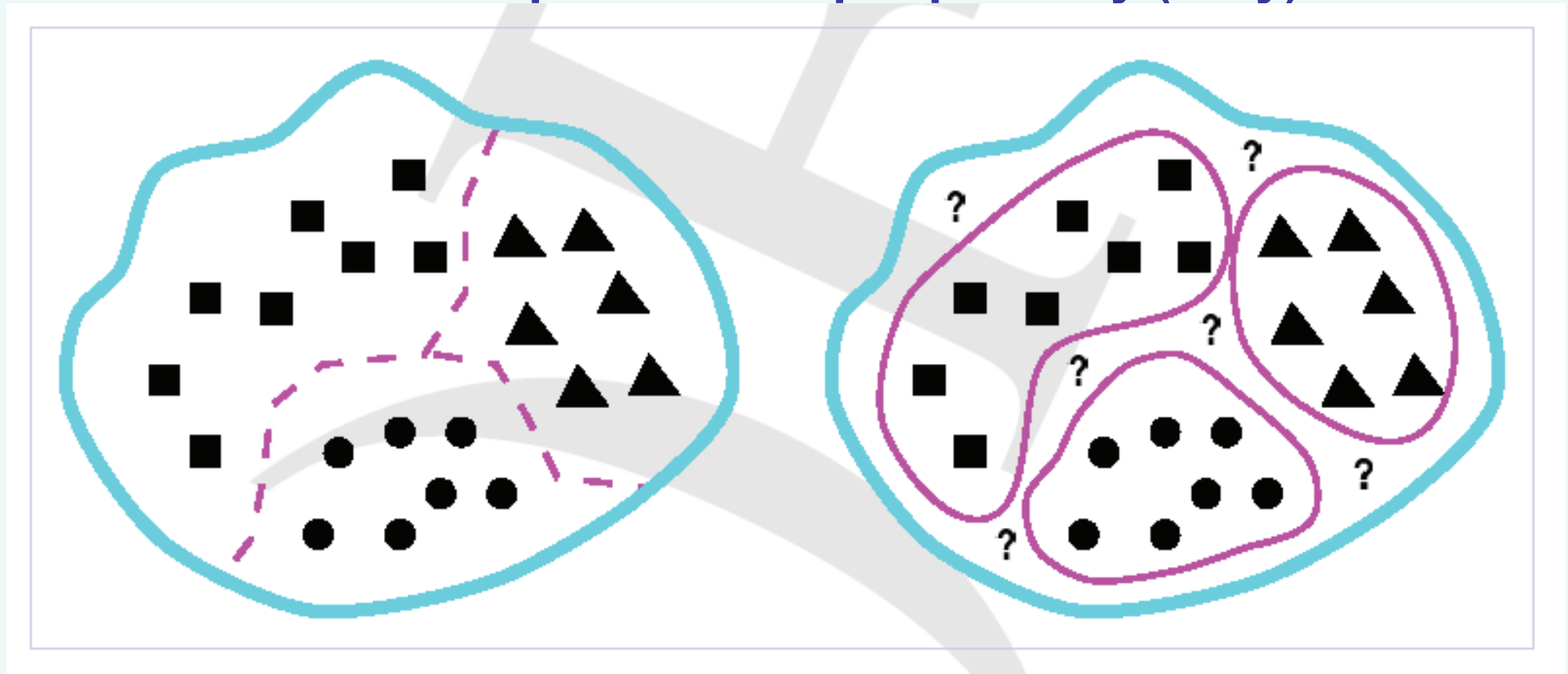
4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Struktura klasifikátoru

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Rozklad obrazového prostoru na podprostory (třídy)

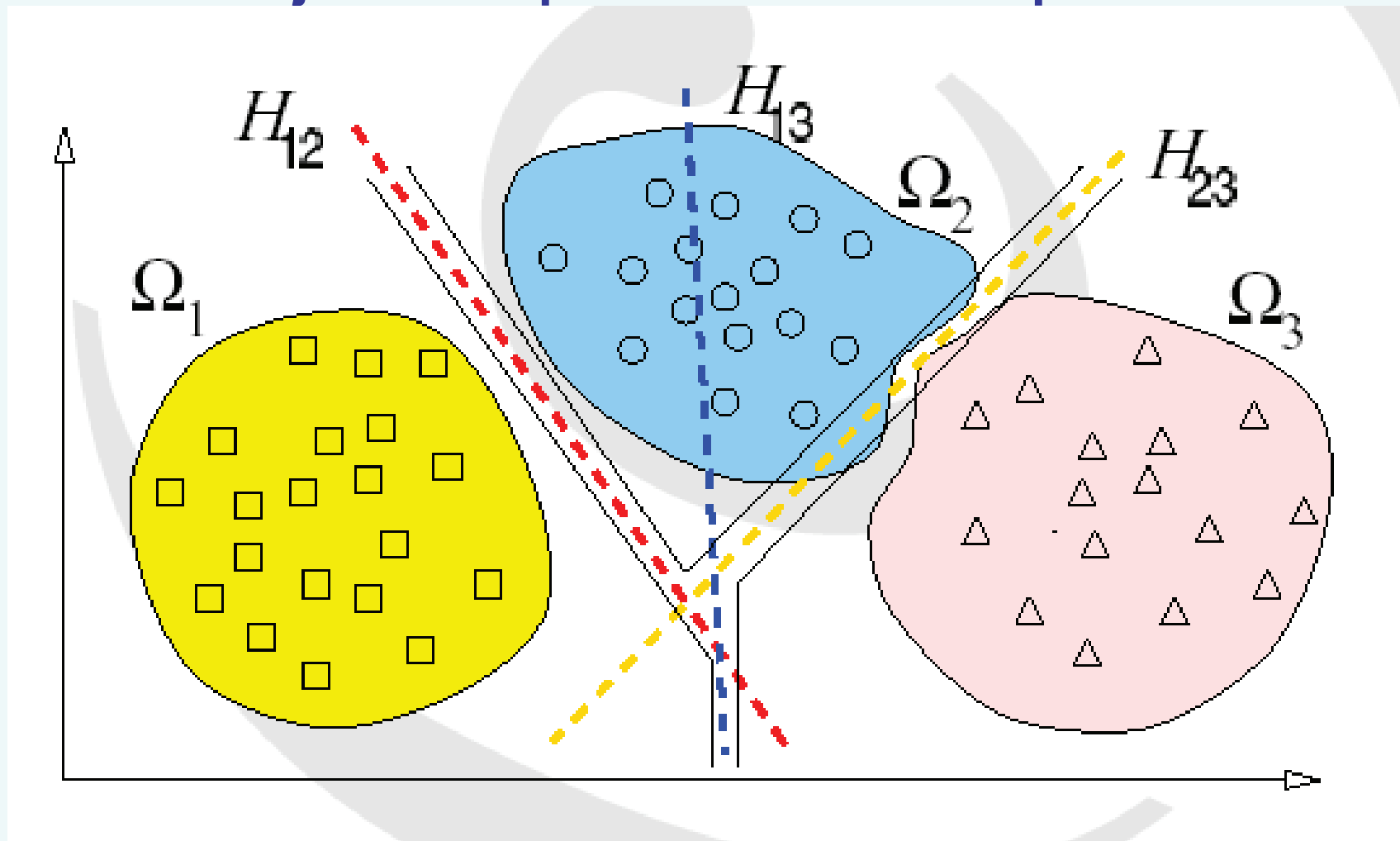

a) s rozdělovacími nadplochami

b) s obalovými třídami

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Určení rozdělovacích nadploh v obrazovém prostoru

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Klasifikátor na principu kritéria minimální vzdálenosti
(porovnávání klasifikovaných obrazů se vzorovými obrazy – tzv. etalony)

Lze použít v úlohách s oddělitelnými množinami obrazů (třídami) – ve fázi trénování se vytvoří vzorové obrazy (etalony) jednotlivých tříd – označme je $\mathbf{e}_s$, $s = 1, \dots, R$.

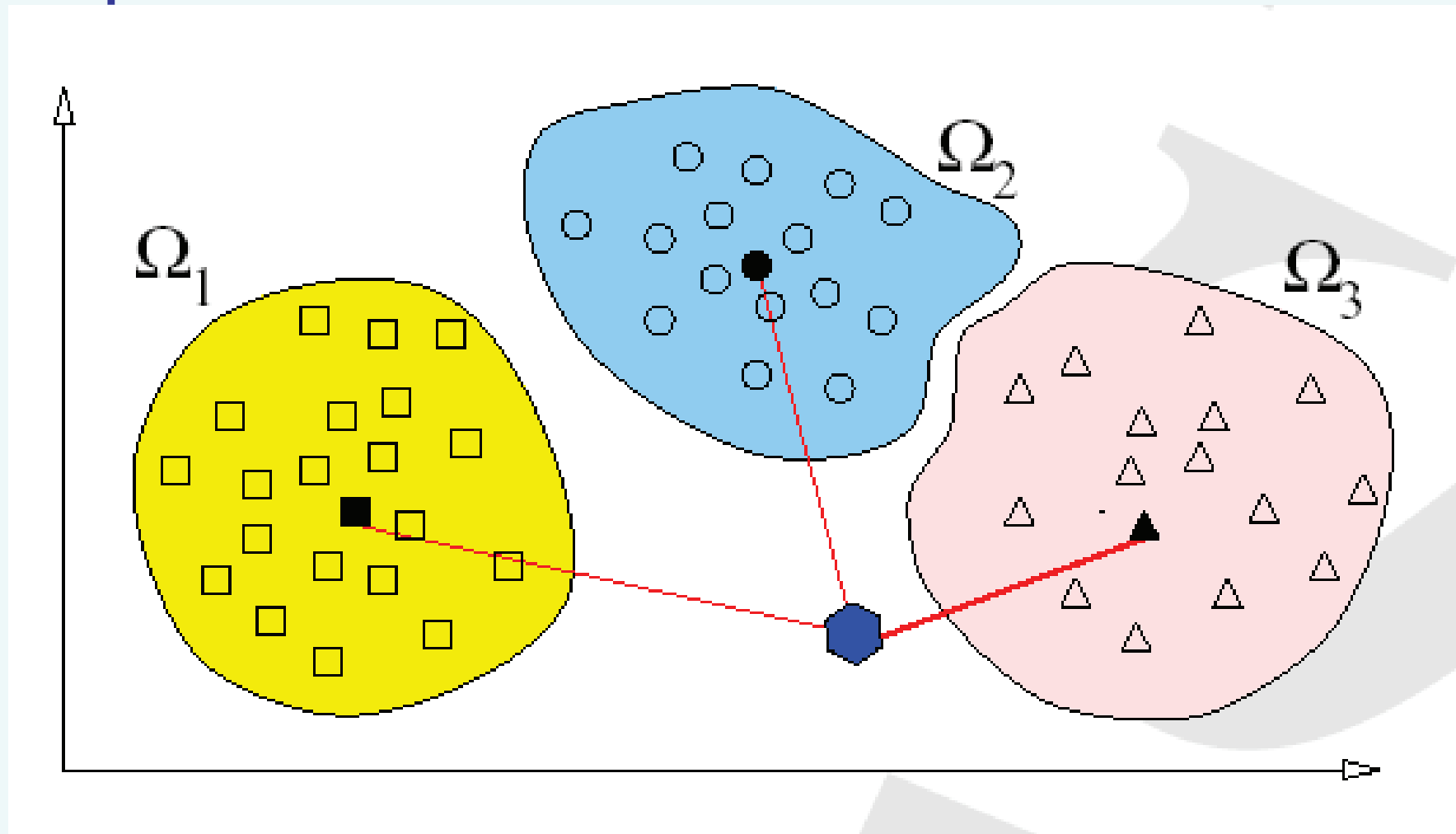
Neznámé obrazy pak klasifikujeme pravidlem

$$\omega_r = \|\mathbf{e}_r - \mathbf{x}\| = \min \|\mathbf{e}_s - \mathbf{x}\|, \quad s = 1, \dots, R$$

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Princip:

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Kritérium minimální chyby (Bayesův klasifikátor)

Pro úlohy s neoddělitelnými (prolínajícími se) třídami obrazů – příslušnost k třídě lze určit jen s určitou pravděpodobností:

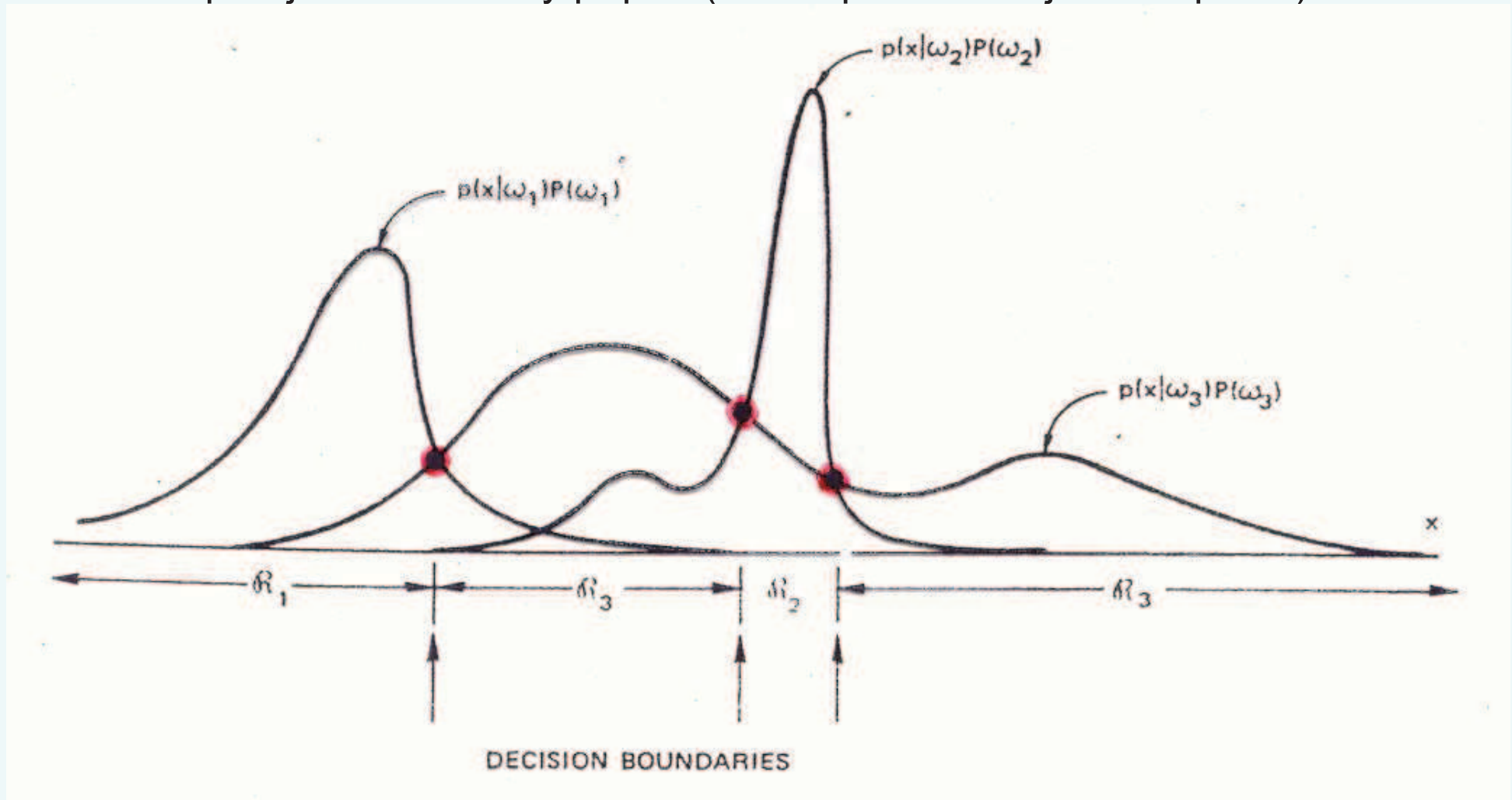
Kritérium minimální chyby využívá k popisu úlohy pravděpodobnostního zápisu. Potom hodnotu ω pokládáme za náhodnou proměnnou. Pokud bychom znali pouze hodnoty apriorních pravděpodobností $P(\omega_i)$, zařazovali bychom všechny obrazy do té třídy ω_r , která má nejvyšší apriorní pravděpodobnost $P(\omega_r)$. To by však bylo chybné. Pravděpodobnost této chyby můžeme vyjádřit jako $1 - P(\omega_r)$.

Většinou se nemusíme rozhodovat jen podle apriorních pravděpodobností tříd $P(\omega_i)$, ale máme k dispozici i hodnotu vektoru příznaků $\mathbf{x}$ a všechny podmíněné hustoty rozdělení pravděpodobnosti $p(\mathbf{x} | \omega_r)$.

Tyto podmíněné hustoty pravděpodobnosti vyjadřují rozložení hodnot $\mathbf{x}$ uvnitř jednotlivých tříd; získáme je trénováním klasifikátoru. Histogram četností výskytu jednotlivých obrazů uvnitř jedné třídy je dobrým odhadem hustoty pravděpodobnosti.

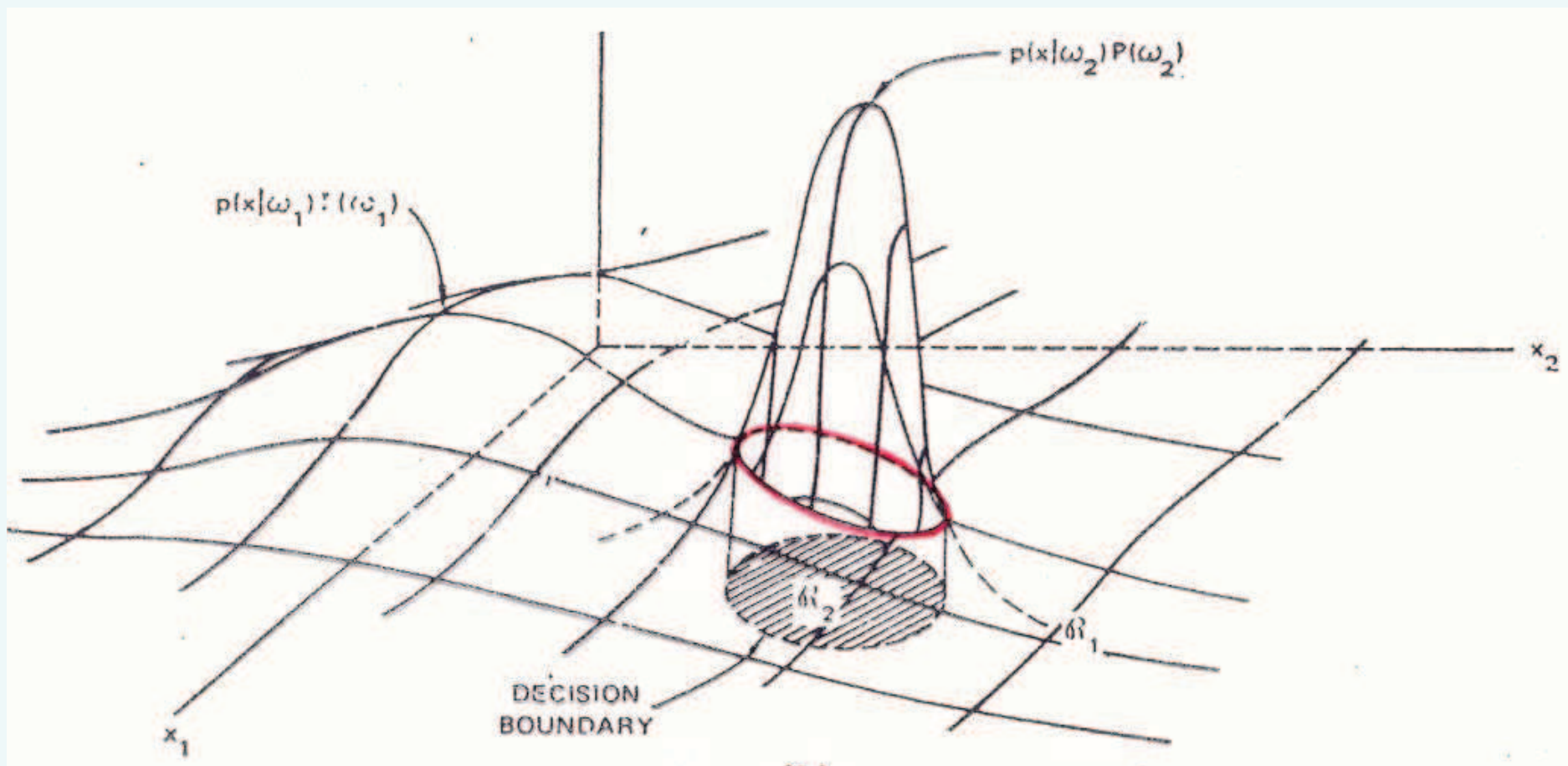
4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Příklad – pro jednorozměrný případ (vektor příznaků o jednom prvku):

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

Dvourozměrný případ:

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

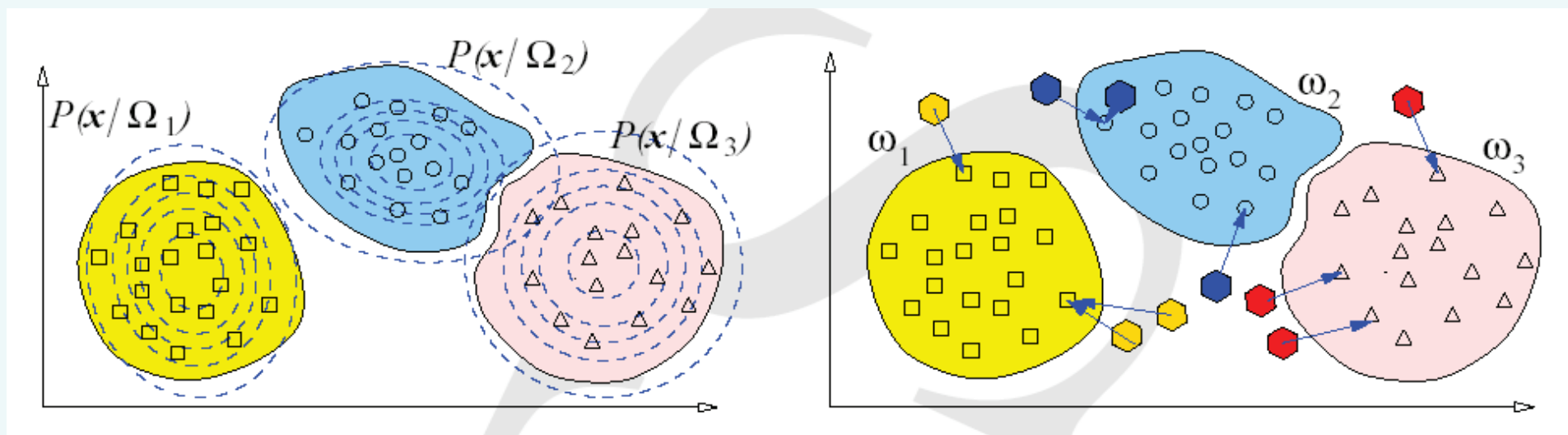
Pravděpodobnost (tzv. a posteriori pravděpodobnost), že obraz $\mathbf{x}$ přísluší do třídy s identifikátorem ω_r , je dána vztahem

$$P(\omega_s / x) = \frac{p(x / \omega_s) \cdot P(\omega_s)}{p(x)} , \quad p(x) = \sum_{i=1}^R p(x / \omega_i) \cdot P(\omega_i) .$$

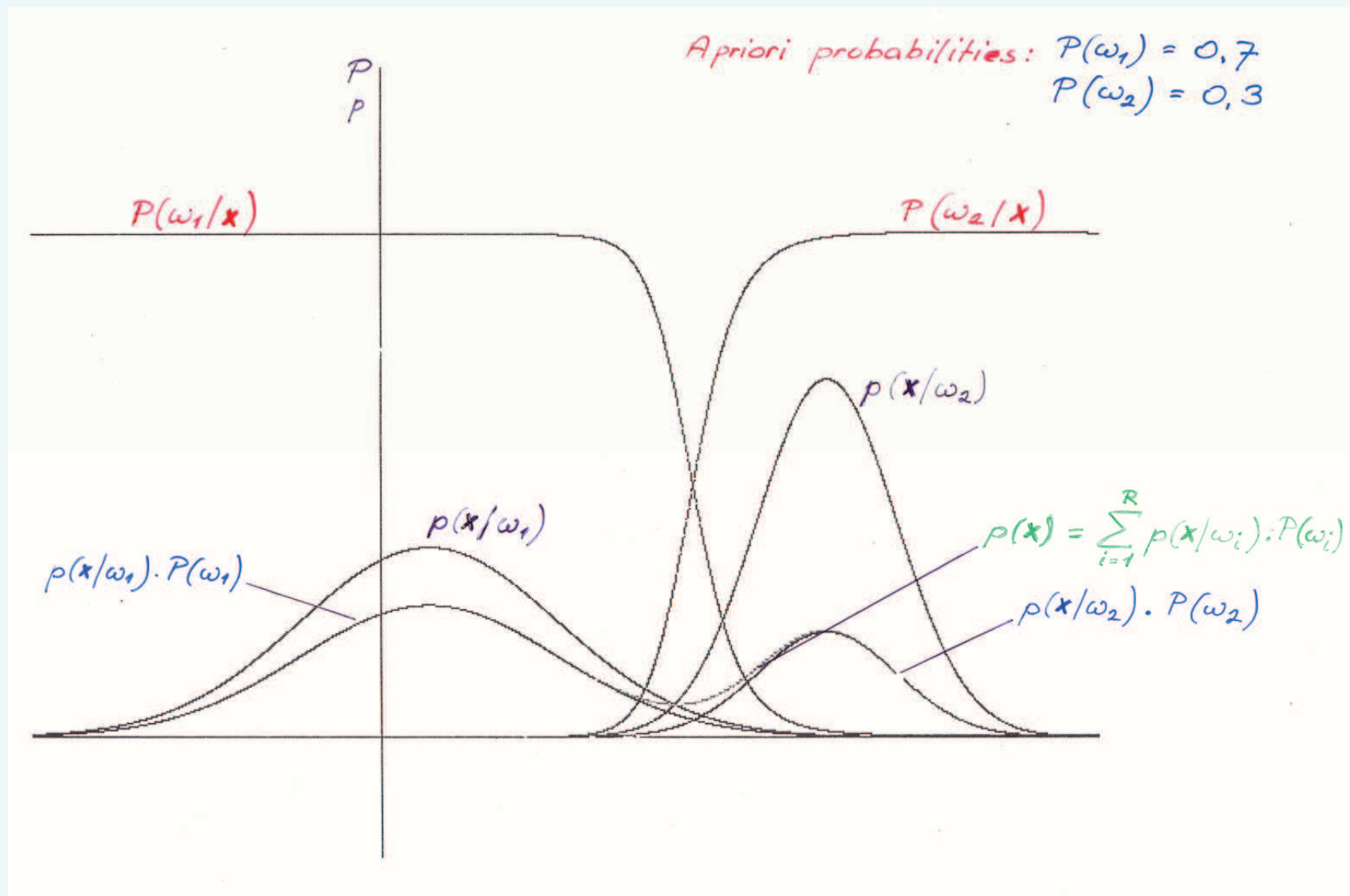
Rozhodovací pravidlo pro zařazení objektu do r -té třídy pak má tvar:

$$\omega_r = \max_{\forall s} (P(\omega_s / x)) , \quad s = 1, \dots, R .$$

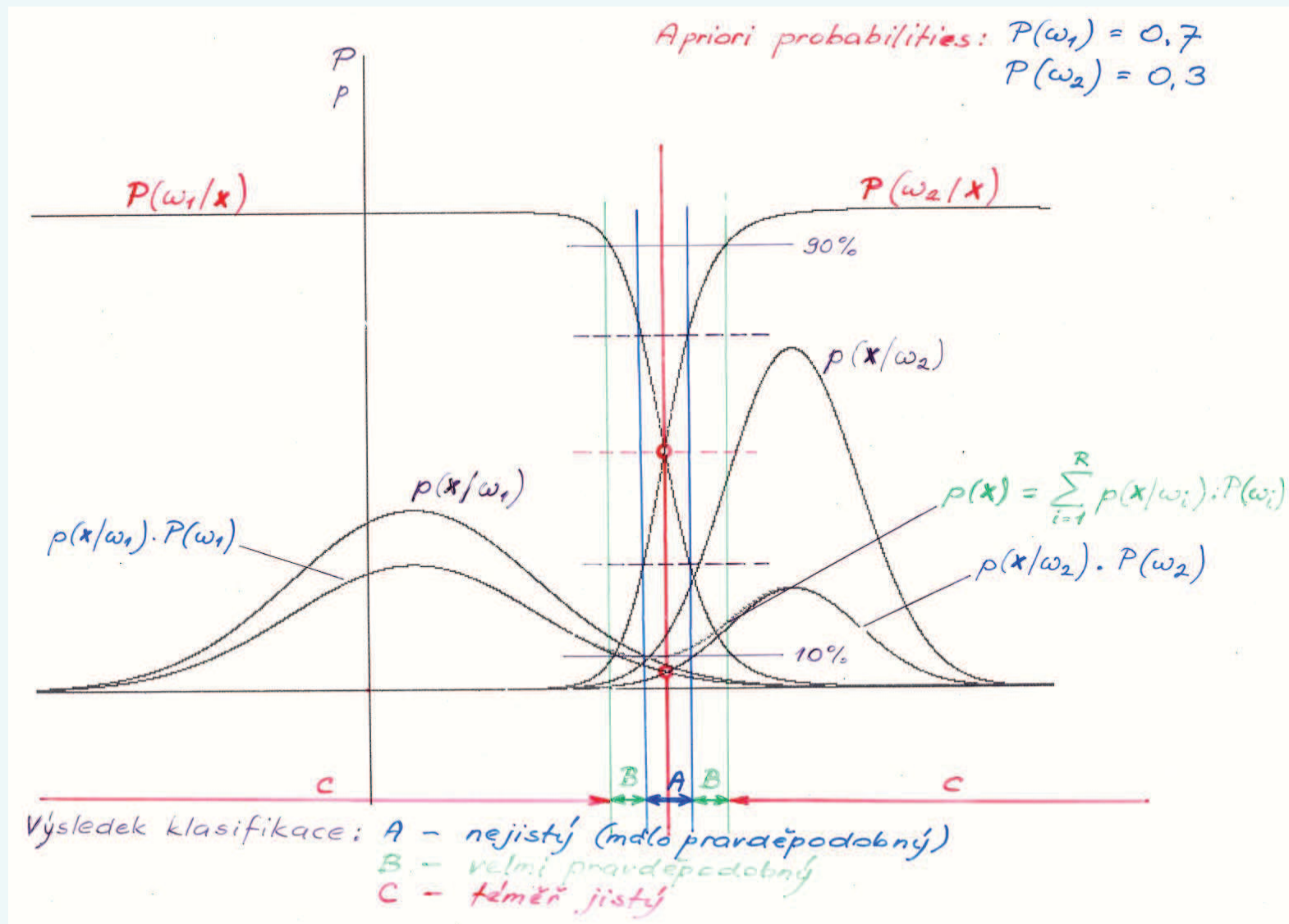
Ilustrace:

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

4. Klasifikace, rozpoznávání a shlukování

